

Olympische medailles demografisch gewogen

PETER EKAMPER

Bij de afgelopen Olympische Zomerspelen in Londen behaalde de Nederlandse ploeg 6 gouden, 6 zilveren en 8 bronzen medailles. Nederland eindigde daarmee op de 13de plaats in het medailleklassement, achter Olympische grootmachten als China, de Verenigde Staten en het organiserend land, maar voor gerenommeerde sportlanden als Canada en Spanje. Hoe goed was de Nederlandse prestatie als we rekening houden met verschillen tussen landen in bevolkingsomvang en welvaart?

Foto: www.london2012.com

Het medailleklassement van de Olympische spelen geeft een nogal vertekend beeld van de prestaties van de deelnemende landen. Het klassement wordt vooral bepaald door het aantal behaalde gouden medailles. Pas bij een gelijk aantal gouden medailles telt het aantal zilveren medailles en vervolgens pas het aantal bronzen medailles. De top van de ranglijst wordt bovendien gedomineerd door de grote landen, die grossieren in medailles zoals China, de Verenigde Staten en Rusland (zie tabel 1).

Hoe meer mensen in een land, hoe groter de kans dat daar kansrijke sporttalenten tussen zitten. De Verenigde Staten hadden met een aantal van 530 dan ook veel meer deelnemers dan de 3 van bijvoorbeeld Liechtenstein (Nederland 178, België 115). Op voorhand kan niet de hele bevolking van een land als potentiële medaillewinnaar worden aangemerkt. De jongste deelnemer in Londen, een zwemster uit Togo, was 13 jaar en de oudste, een ruiter uit Japan, was 71 jaar. Verreweg de meeste sporters (98%) zijn echter tussen de 15 en 40 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 26 jaar. Vooral het aantal inwoners in een land in de leeftijdsgroep 15 tot 40 jaar zal dan ook een grote invloed hebben op het aantal medailles. De prestaties van landen kunnen beter worden vergeleken door hiermee rekening te houden. Als bijvoorbeeld alle landen een puntenscore krijgen op basis van het aantal gouden, zilveren en bronzen medailles, waarbij goud twee keer zo zwaar telt als zilver en zilver twee keer zo zwaar als brons, en het aantal punten wordt gedeeld door het aantal inwoners in de leeftijdsgroep 15 tot 40 jaar, levert dit een hele andere ranglijst (tabel 2). Het kleine Grenada (dat één gouden medaille haalde) voert nu de door kleine landen gedomineerde lijst aan, gevolgd door de Bahamas en Jamaica. Alleen Hongarije, Australië, Nederland, Cuba en het gastland weten zich in deze top 15 te handhaven. De Verenigde Staten zakken naar de 38ste plaats en China zakt naar de 67ste plaats. Opmerkelijk is dat Nederland relatief zelfs beter presteerde dan het gastland.

Arm en rijk

Ondanks hun grote bevolkingsomvang staan landen als India (2 x zilver, 4 x brons), Nigeria en Pakistan (beide geen medailles) erg laag of niet in het medailleklassement. Ook welvaart doet er toe. In welvarende landen is meer geld beschikbaar voor sport, zijn er meestal betere sportfaciliteiten en is de bevolking bovendien gezonder. Door rekening

Tabel 1. Top 15 van het medailleklassement van de Olympische Zomerspelen 2012

Plaats	Land	Goud	Zilver	Bronz	Totaal
1	Verenigde Staten	46	29	29	104
2	China	38	27	22	87
3	Verenigd Koninkrijk	29	17	19	65
4	Rusland	24	25	33	82
5	Zuid-Korea	13	8	7	28
6	Duitsland	11	19	14	44
7	Frankrijk	11	11	12	34
8	Italië	8	9	11	28
9	Hongarije	8	4	5	17
10	Australië	7	16	12	35
11	Japan	7	14	17	38
12	Kazachstan	7	1	5	13
13	Nederland	6	6	8	20
14	Oekraïne	6	5	9	20
15	Cuba	5	3	6	14
60	België	0	1	2	3

Bron: IOC medal database (12-08-2012).

Foto: www.london2012.com

te houden met verschillen in bijvoorbeeld de omvang van de economie (gemeten als bruto nationaal product) kunnen de prestaties van arme en rijke landen beter worden vergeleken. Dit resulteert in een weer andere ranglijst: Grenada blijft de nummer één, maar alle rijke landen verdwijnen uit de top 15. Jamaica staat nu dankzij 12 atletiekmedailles op twee en Georgië komt dankzij 6 worstelmedailles (en 1 keer judo) op drie (tabel 3). Gecorrigeerd voor welvaart blijken ook diverse Afrikaanse landen en voormalige Sovjetrepublieken relatief beter te hebben gepresteerd dan de rijke landen in de top van het medailleklassement. Ondanks de daling naar de 42ste positie deed Nederland het van de rijke landen toch nog relatief goed; alleen Nieuw Zeeland (21ste), het gastland (38ste) en Denemarken (40ste) deden het beter.

Rio 2016

Over vier jaar worden de Olympische Zomerspelen gehouden in Rio de Janeiro. Dan zullen net als in het verleden de prestaties van Nederland en alle andere deelnemende landen ongetwijfeld weer worden beoordeeld op basis van de positie in het gangbare medailleklassement. Vooral voor vele landen in Oost-Europa werken de demografische ontwikkelingen niet in hun voordeel. Het aantal inwoners in de voor de (top)sport belangrijke leeftijdsgroepen gaat in vele landen aldaar de komende vier jaar naar verwachting sterk dalen; bijvoorbeeld in Rusland en de Oekraïne daalt het aantal 20 tot 30 jarigen met ruim 15 procent. Die trend zet zich naar de daaropvolgende Olympische Zomerspelen door met voor diezelfde landen dalingen van het aantal 20 tot 30 jarigen van ruim 20 procent. Ook een land als China krijgt dan trouwens te maken met een forse daling (van ruim 15%). Voor Nederland zijn met het oog op Rio 2016 de demografische ontwikkelingen positief: het aantal 20 tot 30 jarigen neemt in Nederland de komende 4 jaar met bijna 4 procent toe. De potentiële sporttalentenvijver wordt dus groter. Of deze demografische ontwikkelingen zich ook gaan vertalen in het medailleklassement weten we over 4 jaar.

Drs. P. Ekamper, NIDI, e-mail: ekamper@nidi.nl

Tabel 2. Landenprestaties (score) op de Olympische Zomerspelen 2012 gecorrigeerd voor het aantal inwoners in de leeftijdsgroep 15 tot 40 jaar

Plaats	Land (medailleklassement)	Inwoners 15 tot 40 jaar (x 1000)	Score
1	Grenada (52)	43	
2	Bahama's (51)	130	
3	Jamaica (18)	1.295	
4	Nieuw Zeeland (16)	1.449	
5	Trinidad & Tobago (47)	489	
6	Hongarije (9)	3.427	
7	Slovenië (44)	650	
8	Denemarken (29)	1.715	
9	Kroatië (26)	1.483	
10	Litouwen (34)	1.257	
11	Australië (10)	7.692	
12	Nederland (13)	5.109	
13	Cuba (15)	3.895	
14	Verenigd Koninkrijk (3)	20.465	
15	Montenegro (73)	246	
30	Duitsland (6)	23.324	
32	Rusland (4)	51.688	
38	Verenigde Staten (1)	105.387	
55	België (60)	3.192	
67	China (2)	525.214	
204	Pakistan (-)	82.214	

Score = (4 x aantal gouden medailles + 2 x aantal zilveren medailles + 1 x aantal bronzen medailles)/aantal inwoners 15-40 jaar.

Bron: IOC medal database (12-8-2012) en US Census Bureau - International Data Base (2012).

Tabel 3. Landenprestaties (score) op de Olympische Zomerspelen 2012 gecorrigeerd voor het bruto nationaal product (BNP)

Plaats	Land (medailleklassement)	BNP (x miljard \$)	Score
1	Grenada (52)	1	
2	Jamaica (18)	15	
3	Georgië (39)	14	
4	Mongolië (56)	9	
5	Noord-Korea (20)	28	
6	Kenia (28)	34	
7	Ethiopië (25)	32	
8	Bahama's (51)	8	
9	Cuba (15)	63	
10	Wit-Rusland (23)	55	
11	Montenegro (73)	5	
12	Armenië (60)	10	
13	Hongarije (9)	140	
14	Trinidad & Tobago (47)	22	
15	Moldavië (76)	7	
35	Rusland (4)	1.858	
38	Verenigd Koninkrijk (3)	2.432	
42	Nederland (13)	836	
52	China (2)	7.298	
57	Duitsland (6)	3.571	
62	Verenigde Staten (1)	15.094	
78	België (60)	512	
204	Oostenrijk (-)	418	

Score = (4 x aantal gouden medailles + 2 x aantal zilveren medailles + 1 x aantal bronzen medailles)/BNP.

Bron: IOC medal database (12-08-2012) en World Bank database (2011).